

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

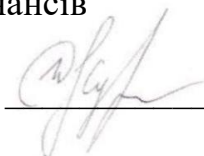
Кафедра фінансів

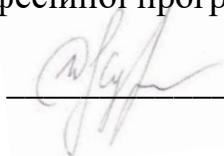
РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти другий (магістерський)
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

Завідувач кафедри фінансів

 Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Гарант освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит»

 Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Харків
2022

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д.е.н., професор, професор кафедри фінансів Ірина ЖУРАВЛЬОВА
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Марина БЕРЕСТ

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит»

Програму схвалено на засіданні кафедри фінанси

Протокол засідання кафедри від «14» грудня 2022 року, №6

Дію робочої програми пролонговано: на 20__/20__ н.р.
Завідувач кафедри ФІНАНСІВ

_____ Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Гарант освітньо-професійної програми фінанси і кредит

_____ Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Дію робочої програми пролонговано: на 20__/20__ н.р.
Завідувач кафедри ФІНАНСІВ

_____ Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Гарант освітньо-професійної програми фінанси і кредит

_____ Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Дію робочої програми пролонговано: на 20__/20__ н.р.
Завідувач кафедри ФІНАНСІВ

_____ Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Гарант освітньо-професійної програми фінанси і кредит

_____ Ірина ЖУРАВЛЬОВА

ВСТУП

Практика є обов'язковим компонентом підготовки фахівців із вищою освітою. Практика здобувачів вищої освіти передбачає безперервність та послідовність її проведення.

Робоча програма переддипломної практики складена відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит» другого (магістерського) рівня спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування».

1. Характеристика, мета, завдання та результати переддипломної практики

1.1. Характеристика переддипломної практики

Кількість кредитів	Загальна кількість годин		Вид контролю	Семестр
9	270		Звіт	3
	З них:			
	практика	самостійна робота		
	-	270		

1.2. Мета переддипломної практики є закріплення, поглиблення та розширення теоретичних знань, набуття практичних навичок з організації фінансів безпосередньо на підприємствах, в організаціях та установах; їхнє застосування до розв'язання актуальних проблем; підготовка до майбутньої роботи за спеціальністю. Переддипломна практика має забезпечити закріплення теоретичних знань із питань організації та управління фінансовою діяльністю обраного об'єкта дослідження, а також набуття практичних умінь і навичок щодо здійснення фінансового аналізу результатів роботи підприємства (організації, установи), поглибити та закріпити знання за сутністю, змістом і технологією фінансового менеджменту об'єкта дослідження й управління визначеними об'єктами фінансового менеджменту.

1.3. Основні завдання та результати переддипломної практики

Основним завданням переддипломної практики є формування загальних та спеціальних компетентностей, які потрібні для майбутнього фаху. Пройшовши практику, здобувачі освіти мають досягти результати відповідно до освітньо-професійної програми

Спеціальні компетентності (СК)	Загальні компетентності (ЗК)	Програмні результати навчання (ПР)
СК1	-	ПР02
-	ЗК1	ПР10
СК4	-	ПР03
СК4	-	ПР11
СК5	-	ПР13

де:

ПР02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

2. Зміст та організація проведення переддипломної практики.

До ключових завдань переддипломної практики, яку студенти проходять протягом 6 тижнів у 3 семестрі навчання за освітнім ступенем магістра, слід віднести такі: оволодіти практичними навичками в підготовці інформаційної бази для проведення аналітичних розрахунків; оволодіти практичними навичками щодо застосування методів фінансового аналізу (вертикальний, горизонтальний, коефіцієнтний, трендовий тощо); розробити технологію здійснення управління об'єктами фінансового менеджменту підприємства (організації) на базі практики; обґрунтувати рекомендації з удосконалення управління об'єктами фінансового менеджменту на підприємстві (організації) і поліпшення його (її) фінансового стану.

У процесі проходження переддипломної практики студент має оволодіти такими професійними компетентностями: здатність обробляти фінансову інформацію та працювати зі звітністю підприємств (установ, організацій); здатність здійснювати фінансовий аналіз; здатність застосувати методи наукових досліджень для вирішення проблем у фінансовій сфері; здатність формувати рекомендації з удосконалення системи управління об'єктами фінансового менеджменту й поліпшення фінансового стану щодо обраної бази практики; здатність виконувати професійні обов'язки фахівця з фінансів на робочому місці на базі практики.

У результаті проходження практики студенти мають:

знати: організацію фінансової роботи на підприємстві; джерела та потоки фінансової інформації; методи оцінювання фінансового стану підприємства; організацію системи фінансового забезпечення; організацію грошових розрахунків; механізм фінансового менеджменту; систему управління об'єктом фінансового менеджменту за темою дослідження.

уміти: здійснювати розрахунки щодо оцінювання фінансового стану підприємства (організації); аналізувати фінансовий стан підприємства в комплексі та за визначеними напрямками; аналізувати наявні на базі практики бізнес-процеси управління; застосовувати методи наукових досліджень для вирішення економічних проблем; давати рекомендації щодо впровадження заходів з підвищення ефективності діяльності підприємства (організації);

обґрунтовувати резерви зростання кількісних і поліпшення якісних показників щодо фінансових аспектів функціонування підприємств.

Переддипломна практика має забезпечити закріплення теоретичних знань із питань організації та управління фінансовою діяльністю обраного об'єкта дослідження, а також набуття практичних умінь і навичок щодо здійснення фінансового аналізу результатів роботи підприємства (організації, установи), поглибити та закріпити знання за сутністю, змістом і технологією фінансового менеджменту об'єкта дослідження й управління визначеними об'єктами фінансового менеджменту.

Зміст переддипломної практики залежить від бази-практики; визначений кафедрою фінансів у відповідності до освітньої програми з урахуванням вимог освітніх стандартів; відтворений в наскрізній програмі – основному навчально-методичному документі практики.

Етапи організації проведення переддипломної практики:

- укладання договору про проведення практики здобувачів закладу вищої освіти між підприємствами, організаціями, установами та Харківським національним економічним університетом імені Семена Кузнеця;
- інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки;
- надання студентам необхідних документів (направлення; щоденника, що містить інформацію про програму практики, календарний план; індивідуальних завдань тощо);
- прибуття на базу практики;
- виконання завдань, передбачених програмою переддипломної практики, а також вказівок керівників від кафедри та від бази практики;
- заповнення документації щодо проходження практики на відповідному рівні та забезпечення її доступності для перевірки в будь-який час;
- підготовлення звіту про виконання програми переддипломної практики та індивідуального завдання, у відповідності до вимог підготовки та оформлення звіту з практики;
- подання та захист звіту з переддипломної практики.

3. Вимоги до баз переддипломної практики.

Базами переддипломної практики визначаються підприємства (організації, установи) виробничої та невиробничої сфер різних організаційно-правових форм та форм власності, що є юридичними особами, в державних установах, органах місцевого самоврядування, фінансових установах (податкові інспекції, казначейські служби та їх відділення, установи соціального страхування та пенсійного забезпечення державної та недержавної форми, комерційні банки, страхові компанії).

Як виняток, базою практики може бути фізична особа-підприємець, з найманими працівниками. Види діяльності, якими займається фізична особа-підприємець, мають відповідати профілю освітньої програми. В разі, підписання договору з фізичною особою-підприємцем до нього необхідно додати (копії): свідоцтво про державну реєстрацію фізичної особи-підприємця, витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, диплом про вищу освіту фізичної особи-підприємця. Здобувач, що навчається в закладі вищої освіти та одночасно зареєстрований фізичною

особою-підприємцем не може проходити практику у себе та бути керівником практики від бази практики.

4. Індивідуальні завдання з практики:

збирання інформації для здійснення фінансового аналізу стану підприємства (установи, організації);

аналіз ефективності функціонування підприємства (установи) бази практики порівняно з підприємствами галузі;

здійснення аналізу діяльності суб'єкта господарювання або фінансової установи за обраними тематичними напрямками;

аналіз процесу управління явищем за темою магістерської роботи за даними підприємства (банку) бази практики та пропозиції щодо його удосконалення;

розроблення пропозицій щодо вдосконалення фінансової діяльності підприємства (установи) за обраними напрямками наукового дослідження, формулювання висновків;

вивчення та узагальнення наявної технології вирішення завдань за обраним тематичним напрямком;

збирання інформації для здійснення розрахунків за обраними напрямками наукового дослідження

підготовка та оформлення звіту з переддипломної практики у відповідності до вимог.

5. Вимоги до звіту з переддипломної практики.

За результатами проходження практики студенти складають звіт, у якому міститься описовий, розрахунковий та аналітичний матеріал, охайно та правильно оформлений, відповідно до вимог.

Структура звіту з переддипломної практики, де базою практики є виробниче підприємство, має виглядати у такий спосіб:

Вступ.

1. Характеристика функціонування підприємства (установи, організації) – бази практики порівняно з підприємствами (установами, організаціями) галузі.

2. Фінансовий аналіз явища за темою магістерської роботи за даними підприємства (установи) – бази практики порівняно з підприємствами галузі.

3. Технологія управління за темою магістерської роботи за даними підприємства.

4. Шляхи удосконалення управління фінансовим явищем за темою магістерської роботи на підприємстві (установі, організації) – базі практики.

Висновки.

Список використаних джерел.

Додатки:

а) форми фінансової звітності підприємства, згідно з чинним законодавством, за три роки;

б) допоміжні та додаткові таблиці для здійснення фінансового аналізу діяльності підприємства та подання розробленої технології управління.

За змістом звіт має містити: вичерпні письмові відповіді на всі питання програми практики; містити реальні матеріали; документи з обліку та звітності;

статистичні дані; розрахунки показників діяльності підприємства (організації); висновки.

Для характеристики підприємства (організації, установи) необхідно ознайомитися з його повною назвою, місцезнаходженням, підпорядкованістю, організаційно-правовою формою ведення бізнесу (для виробничих підприємств, банків, фінансових установ), видами діяльності, вивчити особливості проведення його фінансово-господарських операцій, специфіку господарських договорів та ринків збуту продукції (для підприємств).

Джерелами інформації є Статут підприємства, бізнес-план підприємства, Положення про організацію, установу тощо. У звіті слід дати характеристику організаційно-управлінської структури підприємства (організації, установи), розглянути положення про діяльність фінансового підрозділу, посадові інструкції. Ознайомитися та висвітлити взаємодію фінансової служби з іншими відділами, описати внутрішні та зовнішні інформаційні потоки, викласти права та обов'язки окремих фахівців.

Аналіз фінансового стану підприємства (установи, організації) слід здійснювати на основі даних за три останніх роки. Для наочного уявлення динаміки фінансових показників рекомендовано будувати діаграми та графіки із застосуванням табличного редактора й інших засобів автоматизованого оброблення даних. Під час оформлення аналітичних розділів звіту про проходження практики необхідно спочатку навести методику аналізу, подати формули, за якими здійснюють розрахунки, розкрити економічний зміст показників. Результати розрахунків навести в таблицях, після яких навести висновки, що мають містити економічну інтерпретацію отриманих результатів.

У додатках подано рекомендовані таблиці для оформлення аналітичних розрахунків. У висновках має бути наведено коментарі щодо наявних проблем і недоліків формування та використання фінансових ресурсів підприємства (організації, установи), ефективності його діяльності тощо.

Звіт має містити пропозиції та рекомендації щодо поліпшення роботи підприємства (організації, установи), зокрема, щодо зростання обсягів реалізації продукції, поліпшення фінансового стану (для виробничого підприємства), зростання фінансових результатів, підвищення рівня фінансової безпеки тощо; шляхи зростання доходів бюджету та зменшення видатків бюджету конкретної адміністративно-територіальної одиниці (для фінансових управлінь), удосконалення організації фінансової роботи (для органів виконавчої влади загальнодержавного та місцевого рівнів).

Обсяг звіту фінансово-аналітичної практики має становити не менше ніж 30 – 40 сторінок тексту, список літератури – не менше ніж 25 – 30 джерел. Вимоги щодо оформлення звітів кожного виду практики передбачають встановлення таких параметрів їхнього оформлення: поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє й нижнє – по 20 мм. Текст розташовується з вирівнюванням за шириною сторінки в автоматичному режимі, не допускає перенесення слів. Абзац устанавлюється автоматично, однаковий по всій роботі (1,25 см). Шрифт – кегль 14 Times New Roman, колір – чорний, середньої жирності. Міжрядковий інтервал – 1,3.

На початку текстової частини – титульний аркуш, на якому має бути підпис керівника практики й дата перевірки звіту, що є підставою для допуску студента до його захисту.

Другий аркуш – зміст звіту, де зазначено його розділи. Слово «ЗМІСТ» друкують великими літерами й розташовують по центру сторінки. У правій частині аркуша вказують номери сторінок, із яких починаються розділи звіту.

Третій аркуш – вступ. Наскрізний номер сторінки вступу – три, однак його передбачають, але не проставляють на цьому аркуші. Нумерацію сторінок проставляють у правому верхньому куті четвертої сторінки звіту.

Кожен розділ наданого звіту починають із нової сторінки. Назви розділів відокремлюють від основного тексту двома міжрядковими інтервалами. Між текстом, рисунками, таблицями використовують пропуск – один міжрядковий інтервал.

До рисунків у звіті належать: схеми, діаграми та графіки, які подають безпосередньо після тексту, де їх уперше згадують, або на наступній сторінці. Ілюстрації обов'язково мають бути наявними у звіті. Їх може бути створено самостійно або запозичено з інших літературних джерел, але бажано з авторськими доповненнями або змінами. Усі ілюстрації повинні мати єдине позначення «Рис.».

Таблиці у звіті використовують для подання цифрових даних, а також окремих фрагментів тексту, зокрема, матеріалу, де наведено порівняльні характеристики будь-якого предмета чи явища. Над таблицею розташовують слово «Таблиця» і її номер у правому верхньому куті; нижче розташовують назву таблиці по центру сторінки. Кожну таблицю розміщують у тексті звіту після першої згадки про неї. Наведений матеріал у таблицях має бути доказовою базою для висновків і рішень. Після викладення основного матеріалу звіту студент формулює загальні висновки за роботою.

Висновки починають із нової сторінки, де слово «ВИСНОВКИ» та текст висновків оформлюють, згідно зі вказаними вимогами до оформлення структурних елементів звіту.

Перелік використаних джерел має бути наведено після висновку з нової сторінки. Перелік джерел розташовують з окремої сторінки за абеткою. Додатки до звіту розміщують у кінці роботи після переліку використаних джерел і відокремлюють від основної частини звіту сторінкою з назвою по центру – «ДОДАТКИ» (друкують великими літерами) і порядковим номером сторінки у правому верхньому куті аркуша. Наступні сторінки додатків не нумерують.

Додатки варто позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: «Додаток А», «Додаток Б». Ілюстрації, таблиці, формули й рівняння слід нумерувати в межах кожного додатка, наприклад: «Рис. А.3», «Таблиця Б.2», «формула Д.5».

6. Підбиття підсумків переддипломної практики.

Після закінчення терміну практики здобувачі звітують про виконання програми практики та індивідуальних завдань. Звіт оформлюється відповідно до вимог встановлених кафедрою. Звіт має містити інформацію про конкретно виконану здобувачем роботу за період практики, короткий опис діяльності

підприємства, установи або організації, що є базою практики, висновки, пропозиції, список використаної літератури тощо

Письмовий звіт, підписаний і оцінений безпосередньо керівником від бази практики, подається на рецензування керівнику практики від кафедри.

Звіт практики захищається здобувачем перед комісією, призначеною завідувачем кафедри. До складу комісії входять керівники практики від кафедри, викладачі кафедри, які викладали спеціальні дисципліни, і, по можливості, керівники практики від баз практики. Комісія приймає звіт у здобувачів у навчальному закладі, в окремих випадках, на базах практики.

Диференційована оцінка за практику виставляється у відомість обліку поточної і підсумкової успішності та в індивідуальний навчальний план здобувача за підписами членів комісії. Оцінка за практику враховується при призначенні рейтингової позиції здобувача.

У разі отримання менше ніж 59 балів за звіт з практики здобувач вищої освіти має право на два її перезахисту перед комісією. Здобувачі вищої освіти, які не захистили в призначений термін звіти з практики, мають академічну заборгованість.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедри.

7. Критерії оцінювання результатів переддипломної практики.

Оцінка результатів проходження та захисту практики проводиться за 100-бальною системою оцінювання результатів навчання, прийнятою в Університеті. Підсумкова кількість балів, отримана здобувачем вищої освіти за результатами проходження практики враховує:

- відгук керівника від бази практики;
- відгук керівника від кафедри;
- презентацію здобувачем вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту;
- відповіді на запитання.

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання результатів навчання
90-100	Звіт про проходження практики і щоденник практики оформлені у відповідності до вимог і подані до захисту у визначений кафедрою термін; звіт містить елементи новизни, має практичне значення; здобувач оволодів навиками дослідної роботи: збору інформації, аналізу, формулювання висновків, пропозицій; відповідь здобувача вищої освіти на питання членів комісії вичерпна.
82-89	Програма практики розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру; недостатньо використані в процесі аналізу матеріали звітності; мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту, щоденника; здобувач на захисті продемонстрував добрі знання, відповів на запитання членів комісії.
74-81	Мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту та щоденника; опущені граматичні та стилістичні помилки; мають місце неточності у розрахунках при проведенні аналізу; на захисті здобувач продемонстрував задовільні знання; відповіді на запитання членів комісії неточні або неповні.
64-73	Звіт про проходження практики та щоденник практики оформлені з численними помилками або не в повному обсязі, на захисті здобувач проявив повне незнання досліджуваного об'єкта, не зумів задовільно відповісти на поставлені запитання членів комісії.

60-63	Здобувач допустив суттєві помилки при вирішенні завдань переддипломної практики, неспроможний дати пояснення виконаних розрахунків; звітні документи оформлені з помилками; оцінка керівника з практики та характеристика свідчать про низький рівень володіння знаннями, уміннями та компетенціями.
35-59	Звіт подано керівникові на перевірку з порушенням термінів; виконаний із суттєвими запозиченнями інформаційно-теоретичного матеріалу; оформлення звіту не відповідає вимогам; зміст звіту не розкрито.
1-35	Відсутні звітні документи: звіт, щоденник з практики та характеристика.

8. Рекомендована література

Основна

1. Алексєєнко І. І. Інвестування [Електронний ресурс] : навч. посіб. / І. І. Алексєєнко, О. В. Слущка ; ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 205 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23736>.

2. Журавльова І. В. Фінансовий менеджмент і контролінг у сфері бізнесу : навч. посіб. / І. В. Журавльова, Н. В. Сабліна ; ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 173 с. – Режим доступу:

3. Кузенко Т. Б. Фінансова безпека підприємства : навчальний посібник / Т. Б. Кузенко, Н. В. Сабліна. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 123 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25172>.

4. Фінанси [Електронний ресурс] : навчально-методичний посібник / О. П. Полтініна, С. В. Юшко, Є. О. Малишко [та ін.]; за заг. ред. І. В. Журавльової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 215 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29052>.

5. Хвостенко В. С. Фінансовий інжиніринг [Електронний ресурс] : навч. посіб. / В. С. Хвостенко, Л. О. Меренкова, М. Ю. Агапова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 119 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24504>.

6. Юшко С. В. Практикум із бюджетної системи [Електронний ресурс] : навч. посіб. / С. В. Юшко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 187 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23337>.

Додаткова

7. Фінансова аналітика. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" освітньої програми "Фінанси і кредит" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. М. М. Берест ; ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. – 49 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30339>.

8. Арутюнян С. С. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / С. С. Арутюнян, М. І. Іоргачова та ін. ; за заг. ред. С. С. Арутюнян, М. І. Іоргачова. – Харків : «Діса плюс», 2020. – 312 с.

9. Білик О. І. Страхувальний менеджмент : навч. посіб. / О. І. Білик, О. І. Савчин. – Львів : Вид-во Львів. Політехніки, 2019. – 303 с.

10. Верланов Ю. Ю. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Ю. Ю. Верланов. – Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 336 с. 46

11. Інвестування : підручник для студентів вищих навчальних закладів / І. Л. Сазонець, В. А. Федорова, А. Ю. Гладченко. – Львів : Новий світ-2000, 2019. – 388 с.
12. Інформаційні системи та технології : монографія / за заг. ред. В. С. Пономаренка. – Харків : ФОП Бровін О. В., 2019. – 212 с .
13. Ковальчук Н. О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / Н. О. Ковальчук, Л. С. Гаватюк, Н. І. Єрміїчук. – Чернівці : Чернівецький національний університету ім. Ю. Федьковича, 2019. – 334 с.
14. Мороз Е. Г. Податковий менеджмент : навч. посібник / Е. Г. Мороз. – Рівне : НУВГП, 2020. – 412 с.
15. Піхоцький В. Ф. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. / В. Ф. Піхоцький, О. М. Піхоцька. – Львів : Вид-во Львів. Політехніки, 2018. – 483 с.
16. Сіренко Н. М. Страховий менеджмент : навч. посіб. / Н. М. Сіренко, О. І. Мельник. – Миколаїв : МНАУ, 2020. – 180 с.
17. Стратегічне управління. Антикризове управління : навч. посіб. / О. М. Кібік та ін. – Одеса : Фенікс, 2019. – 203 с.

Інформаційні ресурси

18. Офіційний сайт Державної регуляторної служби України. – Режим доступу : <https://www.drsgov.ua/>.
19. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
20. Офіційний сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.
21. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
22. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
23. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. – Режим доступу : <http://www.nssmc.gov.ua>.
24. Положення про організацію практики студентів у Харківському Національному Економічному Університеті імені Семена Кузнеця: ухвалене Протоколом Вченої ради ХНЕУ ім. С. Кузнеця № 1 від 24.01.2022 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/Polozhennya-pro-organizatsiyu-praktyku-studentiv.pdf>.
25. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс] : постанова НБУ № 368 від 28.08.2001. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01/page>.
26. Про затвердження Методики проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій [Електронний ресурс] : наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 81 від 27.06.1997 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97#Text>.
27. Modeling Systems with UML [Electronic resource]. – Access mode : http://akira.ruc.dk/~keld/teaching/OOP_e09/uml_modeling.pdf.

Business modeling: UML vs. IDEF [Electronic resource] / O. S. Noran. – Access mode
: [https://web.fe.up.pt/~jpf/teach/ERSS/ UMLvsIDEF.pdf](https://web.fe.up.pt/~jpf/teach/ERSS/UMLvsIDEF.pdf).